

แนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5

Development of guidelines for teacher development on Knowledge Management Supporting The Learning Of Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5

สุชัญญา ศรีสว่าง¹, วิทยา วรพันธุ์²

Suchanya Srisawang¹, Wittaya Worapun²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน จำนวน 294 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีของครอนบราค เท่ากับ 0.67 2) แบบสัมภาษณ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และ 3) แบบประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีแนวทาง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความกระตือรือร้น ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความมีเหตุผล ด้านมุ่งมั่นในการเรียนและด้านความรับผิดชอบ ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: เสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้, แนวทางการพัฒนาครู

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student Major Educational Administration and Development Faculty of Education Mahasarakham University

² Faculty of Education Mahasarakham University

Abstract

The purposes of the research are study current conditions, desired conditions and develop of guidelines for teacher development on Knowledge Management Supporting The Learning Of Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5. The samples consisted school administrators and teachers of 294 participants by Sample Size Determination Using Krejcie and Morgan Table and then using the stratified sampling. Three instrumentations are the following; 1) questionnaire, validity from IOC (Index of Item Objective Congruence) between 0.60-1.00, and alpha Coefficient equal 0.67. 2) interview forms, validity from IOC (Index of Item Objective Congruence) between 0.80-1.00. 3) evaluation forms, validity from IOC (Index of Item Objective Congruence) between 0.80-1.00. Statistics used for data analysis are percentage, mean and standard deviation.

The results are as followed:

1. Result of the current conditions of Knowledge Management Supporting The Learning Of Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5. Reported of current conditions at the Medium level. Desirable conditions at the high level.

2. Result of a use of a guidelines for teacher development on Knowledge Management Supporting The Learning Of Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5 are 5 guidelines which are Enthusiasm, Creativity, Rationality, Commitment to learning and responsibility. The result by 5 experts reported that the guideline's suitability and possibility are at the most level.

Keywords: The knowledge management supporting the learning, guidelines for teacher development.

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2528 ณ ภูพานราชนิเวศน์ เพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็กประจำปี พ.ศ. 2529 มีความตอนหนึ่งว่า “...เด็กต้องหัดทำตัวให้สุภาพอ่อนโยน หมั่นขยันเอาการเอางานเอื้อเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจอยู่เสมอให้ติดเป็นนิสัย จักได้เติบโตเป็นคนดีมีประโยชน์ และมีความเจริญมั่นคงในชีวิต...” จากพระบรมราโชวาทดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงห่วงใยเด็กและเยาวชนของชาติซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรและเป็นกำลังที่สำคัญในการ

พัฒนาบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า (อารยาสิงห์สวัสดิ์, 2551: 28)

การศึกษาจึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคน โดยเฉพาะในโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีความก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้เราต้องให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทางด้านการศึกษา ดังในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหา รวมไปถึงการกำหนดองค์ความรู้ทักษะสำคัญ และมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริตอยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ มีวินัย และใฝ่เรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548: 4) ครูจึงเป็นบุคคลที่สำคัญ ในการจัดการศึกษาให้สำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายอย่างมีคุณภาพ เป็นองค์ประกอบหนึ่งในหลายๆ องค์ประกอบ ในการพัฒนาและจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนหรือการศึกษาตามอัธยาศัย และไม่ว่าจะมีเทคโนโลยีทันสมัยเพียงใดก็ตาม ครู ยังมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดการเรียนการสอน ครู คือ ผู้กำหนดอนาคตของคนในชาติชาติใดก็ตามที่ได้ครูเป็นคนที่มีความรู้ เป็นคนเสียสละ ตั้งใจทำงาน เพื่อประโยชน์ของนักเรียน ชาตินั้นจะได้พลเมืองที่เก่ง ฉลาด มีศักยภาพ และสามารถ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2556: 9)

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพนั้น ครูมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยเฉพาะเสริมสร้างคุณลักษณะให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งต่อการพัฒนาการเรียนรู้อีก ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความมุ่งมั่นในการเรียน มีความกระตือรือร้น มีความอยากรู้ อยากรู้อเห็น มีความตั้งใจ ความพยายามแสวงหาความรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม การใฝ่เรียนรู้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งต่อผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ใหม่ๆ เป็นการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถทางด้านวิชาการวิชาชีพ เมื่อบุคคลมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนแล้ว จะทำให้บุคคลนั้นเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถศึกษา ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง มีความสามารถในการสืบสอบคุณค่า มีความรับผิดชอบ มีวินัย เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์เกิดการพัฒนาดตนเองให้มีความสามารถทางด้านวิชาการ และวิชาชีพจนเกิดความรู้ใหม่ๆ

ตลอดจนรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (วัฒนา พาผล, 2551: 18) ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้นั้น ควรเป็นผู้ที่มีองค์ประกอบ จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านความกระตือรือร้นเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมชอบอ่านหนังสือ ชอบค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลายและมีความสามารถในการค้นคว้าความรู้ด้วยการลงมือกระทำอย่างเป็นระบบ จนเกิดความเข้าใจ 2) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการคิดหลายแง่มุมเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความคิดใหม่ต่อเนื่องกันไป ซึ่งจะนำไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ด้วยการคิดดัดแปลงปรุงแต่งจากความคิดเดิม ผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่างๆ ตลอดจนการค้นพบวิธีการแก้ปัญหาใหม่ๆ ความสามารถทางด้านนี้ของบุคคลแต่ละคนมีระดับแตกต่างกัน แต่สามารถพัฒนาขึ้นได้ ถ้าได้รับการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม 3) ด้านความมีเหตุผล เป็นการแสดงออกถึงการตัดสินใจที่มีเหตุผลตามหลักวิชาการ กฎเกณฑ์สังคม ทั้งประเพณี วัฒนธรรม หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม ซึ่งมีการพิจารณาจากสาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ 4) ด้านมุ่งมั่นในการเรียน พฤติกรรมความสนใจ มีความตั้งใจ เอาใจใส่ มีมานะพยายาม พุ่มเทแรงกาย แรงใจ และกำลังสติปัญญา ไม่ย่อท้อจนกว่าจะประสบผลสำเร็จได้ และ 5) ด้านความรับผิดชอบ เป็นการที่ผู้เรียนปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ เพื่อให้บรรลุในสิ่งที่ต้องการด้วยความเอาใจใส่ตั้งใจที่จะปฏิบัติในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความเพียรพยายามและละเอียดรอบคอบ มีความซื่อสัตย์ตรงต่อเวลากล้ายอรับผลของการกระทำของตนแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้งานมีคุณภาพ และสำเร็จตามเป้าหมาย (กรมวิชาการ, 2546: 81)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามโปรแกรมการปฏิรูปการเรียนรู้อย่าง

ในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง จากการวิจัยและติดตาม ประเมินผล การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในช่วงระยะ 6 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันยังไม่ เป็นที่น่าพอใจ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 5, 2557: 7-8) และจากการ ศึกษาเบื้องต้นยังพบว่า คุณลักษณะความใฝ่เรียนรู้อยู่ เป็นลักษณะนิสัยอย่างหนึ่ง que สร้างศักยภาพ ในการนำชีวิตไปสู่ความสำเร็จเป็นคุณลักษณะที่ พบเห็น โดยทั่วไปในแถบประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วโลก แต่แทบจะไม่มีในสังคมไทย รากฐานความรู้ ของคนไทย จึงอ่อนแอไม่สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ โดยเฉพาะ วัยรุ่นไทยส่วนใหญ่ไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไม่นิยม นำหนังสือติดตัวไปไหน ๆ เหมือนคนต่างชาติที่ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนด้วยการนำหนังสือติดตัวไปด้วยทุกสถานที่ ทุกเวลา (วิชาญ อัครวนสกุล, 2555: 14)

จากปัญหาดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะพัฒนาครู ให้ครูสามารถส่งเสริมกิจกรรมเสริม สร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ควรเริ่มจากปัญหา และความต้องการ ใช้วิธีการพัฒนาต้องมีความ หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงาน หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิหรือ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา การเข้ารับการอบรมหรือ การเข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการที่หน่วยงาน ต่าง ๆ การพัฒนาครูที่เป็นการบูรณาการการวิจัย เชิงปฏิบัติการ และการฝึกอบรมเข้าด้วยกัน การ พัฒนาครูประจำการด้วยระบบเครือข่ายโดยใช้ เครือข่ายครูผู้นำองค์กร ชมรมครูและสมาคมครูใน เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้ครูปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม การทำงาน มีการสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติระดับต่าง ๆ แบ่งปันความรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้ และระบบการประเมินอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อให้มีความสามารถในการคิด การใฝ่ เรียนรู้ การแสวงหาความรู้อยู่เสมอ สามารถเรียนรู้ ได้อย่างเต็มศักยภาพ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

(กรมวิชาการ, 2543: 21)

ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะ ใฝ่เรียนรู้นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลักสูตรกำหนดเนื้อหาไว้ เพื่อส่งเสริม ประสบการณ์ชีวิตสนองความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการเองโดยสมัครใจ และด้วยความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกของ โรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมแต่ละ อย่างบรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ (วิชัย ติสสระ, 2545: 8) ซึ่งกิจกรรมที่จัดเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติซึ่ง มีส่วนสัมพันธ์กับหลักสูตรหรือเป็นส่วนหนึ่งของ หลักสูตร ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ เพิ่มเติมจากการเรียนการสอนตามปกติทำให้เกิด การเรียนรู้และพัฒนาในตัวนักเรียนอย่างสมบูรณ์

จากปัญหาดังกล่าวหากบุคคลใด ไม่มี นิสัยใฝ่เรียนรู้อาจกลายเป็นคนล้าหลัง ไม่ทันคน ไม่ทันโลก เป็นอุปสรรคต่อการปรับเปลี่ยนตนเอง ให้เข้ากับกระแสโลก ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และหลากหลายในยุคโลกาภิวัตน์ เพราะเป็นยุค ของข้อมูลข่าวสารการรับรู้เพียงอย่างเดียวยังไม่ เพียงพอ ต้องรับรู้เรียนรู้ที่จะวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะและประเมินค่าของข้อมูลข่าวสาร ให้ถูกต้องก่อนนำไปใช้ประโยชน์ คนที่ไม่มีคุณลักษณะ ความใฝ่เรียนรู้นั้นสังคมนอกจากจะนำความพ่ายแพ้ มาสู่ชีวิตแต่ละคนแล้ว ยังส่งผลเสียต่อชาติบ้าน เมืองอีกด้วย (ประไพ ประดิษฐ์สุขถาวร, 2559: 3) ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการพัฒนาครูในการเสริม สร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้อ่อนนักเรียนสำหรับ สถานศึกษา จึงเกิดข้อสงสัยว่า โปรแกรมพัฒนา มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อย่างไร และมีโปรแกรมพัฒนาอย่างไร จึงสนใจที่จะศึกษา แนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้อ่อนนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 5 นี้ขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ ดำเนินการวิจัย ออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ปีการศึกษา 2560 จำนวนครู 2,329 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 294 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.66-0.92 และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.67 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1. การศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) เพื่อเป็นแนวทางในการนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาจากระยะที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการนำไปใช้ในการศึกษาดูงาน การศึกษาเอกสาร สังเกตการปฏิบัติงาน และการสัมภาษณ์เชิงลึก หัวหน้างานวิชาการ จากสถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านนาคำน้อย โรงเรียนหนองขามวิทยาคาร และโรงเรียนบ้านซุ่มแพ รวมจำนวน 3 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนในสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยมในการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ แล้วนำมาสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและจำแนกเป็นรายด้านตามองค์ประกอบของการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้

2. การตรวจสอบยืนยัน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยได้นำหนังสือเรียนเชิญเข้าร่วมการสนทนาพร้อมร่างแนวทางให้กับผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเบื้องต้น แล้วจึงดำเนินการสนทนากลุ่มตามวันเวลาที่กำหนด จัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม จากนั้นได้นำผลการพิจารณา พร้อมข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงเพื่อจัดทำแนวทางฉบับสมบูรณ์ แล้วจึงเสนอผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับผลการพิจารณาพร้อมข้อเสนอแนะร่างแนวทางของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาปรับปรุง แล้วจึงจัดทำแนวทางฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินตามแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้อย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้อย่างยั่งยืนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.97$, $S.D.=0.37$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความกระตือรือร้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.27$, $S.D.=0.77$) รองลงมาคือ ด้านมุ่งมั่นในการเรียน ($\bar{X}=2.99$, $S.D.=0.60$) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}=2.93$, $S.D.=0.38$) ด้านความ

คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X}=2.92$, $S.D.=0.59$) และด้านความมีเหตุผล ($\bar{X}=2.74$, $S.D.=0.51$) ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้อย่างยั่งยืนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$, $S.D.=0.34$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.92$, $S.D.=0.47$) รองลงมาคือ ด้านมุ่งมั่นในการเรียน ($\bar{X}=3.87$, $S.D.=0.61$) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X}=3.79$, $S.D.=0.77$) ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X}=3.69$, $S.D.=0.57$) และด้านความกระตือรือร้น ($\bar{X}=3.66$, $S.D.=0.71$) ตามลำดับ และลำดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความมีเหตุผล รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความมุ่งมั่นในการเรียน และด้านความกระตือรือร้น โดยผลที่ได้ผู้วิจัยนำไปใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงวิธีการปฏิบัติในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยมของการศึกษาในระยะที่ 2 (ดังตาราง 1)

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ดัชนีความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. ด้านความกระตือรือร้น	3.27	0.77	ปานกลาง	3.66	0.71	มาก	0.11	5
2. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	2.92	0.59	ปานกลาง	3.79	0.77	มาก	0.29	3
3. ด้านความมีเหตุผล	2.74	0.51	ปานกลาง	3.69	0.57	มาก	0.34	1
4. ด้านมุ่งมั่นในการเรียน	2.99	0.60	ปานกลาง	3.87	0.61	มาก	0.29	4
5. ด้านความรับผิดชอบ	2.93	0.38	ปานกลาง	3.92	0.47	มาก	0.33	2
โดยรวม	2.97	0.37	ปานกลาง	3.79	0.34	มาก	0.28	

2. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ดังนี้

2.1 ผลการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) พบว่า 1) ด้านความมีเหตุผล แนวทางได้แก่ ศึกษาวิธีการใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่มีอยู่มาสนับสนุนการตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ กฎเกณฑ์ สังคม และหลักคุณธรรม มีหลักการฝึกให้นักเรียนพิจารณาความเหมาะสมของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักยอมรับและฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล 2) ด้านความรับผิดชอบ แนวทางได้แก่ สร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกหรือทัศนคติทางบวกเพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงด้วยการดูแลใส่ใจตนเอง ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ เป็นผู้เชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้กับความจำเป็นของเด็กแต่ละคนได้ และช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงหัวข้อการเรียนรู้เข้ากับชีวิตของตนได้อีกทั้งพัฒนาสมรรถนะที่สัมพันธ์กับการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต มีความเสมอต้นเสมอปลาย ตรงต่อเวลา ปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามเวลา ภาระหรือร้อนในการร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานการศึกษา นับถือให้เกียรติผู้อื่น สร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่น มั่นคง และเป็นสุขที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาเจตคติในทางบวก และการมีวินัยในตนเอง 3) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แนวทางได้แก่ กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ เสริมสร้างให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกกล้าเสนอวิธีการและแนวทางใหม่ๆ ที่ไม่มีใครคิดกันมาก่อน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มองโลกในมุมกว้าง และยืดหยุ่นในการคิดและความคล่องในการคิดจะเป็นความสามารถของบุคคลในการหาวิธีการคิดหลาย ๆ วิธีเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา 4) ด้านมุ่งมั่นในการเรียน แนวทางได้แก่ การสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ที่ดีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้

ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบ ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความมุ่งมั่นในการเรียนตามคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ 1) ด้านเจตคติต่อการเรียน 2) ด้านแรงจูงใจในการเรียน และ 3) ด้านพฤติกรรมการเรียน การปรับปรุงความมีจิตสำนึกหรือความตระหนักในตนเอง เป็นการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจตนเอง เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ รับทาบข้อดีและข้อเสียของตนเอง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น และเป็นการเพิ่มพูนแรงจูงใจของผู้เรียน 5) ด้านความกระตือรือร้น แนวทางได้แก่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่เรียนรู้ ชยันคั่นคว่าข้อมูลหาความรู้เพิ่มเติม ชอบลองผิดลองถูก ส่งเสริมความมุ่งมั่นในการเรียนช่วยให้การเรียนประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดพลังในตัวเอง และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด ยอมรับและให้ความสำคัญในตัวผู้เรียน เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ จะช่วยสร้างความกระตือรือร้นในการใฝ่เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

2.2 ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$, $S.D.=0.56$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$, $S.D.=0.60$)

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และลำดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความมีเหตุผล รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความมุ่งมั่นในการเรียน และด้านความกระตือรือร้น ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย อาทิ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร กิจกรรมส่งเสริมการสหกรณ์ กิจกรรมที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่างๆ ในหลักสูตร กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมอนุรักษ์ ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 4) ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ มีแรงจูงใจ มีความปรารถนาที่จะได้มาซึ่งความรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือความอยากรู้อยากเห็นที่เกิดขึ้น ความต้องการหรือความอยากรู้ที่เกิดขึ้นนี้เป็นแรงผลักดันหรือแรงจูงใจให้มีการแสดงออกทางพฤติกรรม เช่น ความสนใจ ศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้จากตำรา สนทนากับผู้รู้ (ชิตสุภางค์ทิพย์เที่ยงแท้, 2556: 13) สอดคล้องกับการวิจัยของ วรัชยา วิเวก (2551: 84-85) ได้วิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาครูของสถานศึกษาในอำเภอสว่างอารมณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี พบว่า 1) ครูของสถานศึกษาในอำเภอสว่างอารมณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี มีความต้องการพัฒนาครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีความต้องการอันดับสูงสุด คือ ด้านการจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล และ

ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คือ การส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. จากผลแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่พบว่า

2.1 ผลการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ที่พบว่า 1) ด้านความมีเหตุผล พบว่า ควรส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน และสร้างความตระหนักให้กับบุคลากร ให้ความรู้ ปลูกฝังเจตคติ ทักษะการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในลักษณะการบูรณาการ 2) ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ควรสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจที่จะแสวงหาองค์ความรู้ที่เต็มไปด้วยพลัง ประเมินความสามารถของตนเองให้พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พบว่า ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ กล้าคิด กล้าแสดงออก ส่งเสริมให้ผู้เรียนมองโลกในมุมกว้าง คิดหาวิธีแก้ปัญหาหลายๆ วิธี 4) ด้านความมุ่งมั่นในการเรียน พบว่า ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบต่อตามคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านเจตคติต่อการเรียน ด้านแรงจูงใจในการเรียน และ ด้านพฤติกรรมการเรียน 5) ด้านความกระตือรือร้น พบว่า ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่เรียนรู้ ชยันค้นคว้าข้อมูลหาความรู้เพิ่มเติม ขอบลองผิดลองถูก ส่งเสริมความมุ่งมั่นในการเรียน ช่วยให้การเรียนประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ โดยครูต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนในการปฏิบัติการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการเอาใจใส่ในการใฝ่เรียนรู้ รู้จักค้นคว้าหาวิธีการ

พัฒนาตนเอง ดึงศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนออกมา เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้วิจัยได้จัดทำแนวทางขึ้นเพื่อพัฒนาครูตามหลักวิชาการที่มีความหลากหลาย อาทิ การฝึกอบรม การศึกษา การพัฒนาตนเอง (Fullen and Hargreaves, 1992: 58) เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง รูปแบบต่างๆ ที่ครูผู้สอนจัดให้กับนักเรียน โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุดและจัดด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (วิชัย ดิสสระ, 2545: 50-51) สอดคล้องกับการวิจัยของ วรัชชา วิเวก (2551: 84-85) ได้วิจัย เรื่องการนำเสนอแนวทางการพัฒนาครูของสถานศึกษา ในอำเภอสว่างอารมณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานีเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่ครูมีความต้องการอันดับสูงสุด คือ ด้านการจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คือ การส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับการวิจัยของ วิลัยภรณ์ บุญโยทยาน (2552: 160-161) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล พบว่า การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีการดำเนินการพัฒนาโดยการประชุมปฏิบัติการ ทำให้ครูได้รับความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพิ่มขึ้นเป็นระดับมากที่สุด การติดตามผลการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการนิเทศแบบมีส่วนร่วมโดยทำให้ครูทุกคนจัดทำแผนการเรียนรู้นั้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยถูกต้องตามองค์ประกอบและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับการวิจัยของ ดวงฤทัย รวาระรินทร์ (2556: 124-125) ที่ได้ศึกษาเรื่อง

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ตัวบ่งชี้คุณลักษณะความใฝ่เรียนรู้มี 7 องค์ประกอบ 37 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ด้านมีความอยากรู้อยากเห็น ด้านมีความตั้งใจอย่างมีสติ ด้านมีนิสัยรักการอ่านด้านชอบศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านมีนิสัยชอบจดบันทึก ด้านมีเหตุผล และด้านเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น

2.2 จากผลการประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.56) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$, S.D.=0.60) เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะแนวทางที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้นำข้อมูลที่ได้ไปศึกษาจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเยี่ยม นำมาร่างแนวทาง และนำไปฝึกปฏิบัติโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถแล้วนำมาจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ฉบับสมบูรณ์ ซึ่งแนวทางที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบครบถ้วน สามารถเป็นรูปธรรม ชัดเจน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ยนต์ ชุ่มจิต, 2550: 74) ที่จะให้ครูผู้สอนมีศักยภาพในการสร้างเสริมคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญและควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนเนื่องจากสังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อใช้ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งใช้ในการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งนี้หากมีเครื่องมือที่ใช้สำหรับวัด

คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ที่มีคุณภาพจะทำให้ทราบถึงคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น (นิภา วงษ์สุรภินันท์, 2548: 9) สอดคล้องกับการวิจัยของดวงฤทัย รวาวรินทร์ (2556) ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ตัวบ่งชี้คุณลักษณะความใฝ่เรียนรู้มี 7 องค์ประกอบ 37 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ด้านมีความอยากรู้อยากเห็น ด้านมีความตั้งใจอย่างมีสติ ด้านมีนิสัยรักการอ่านด้านชอบศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านมีนิสัยชอบจดบันทึก ด้านมีเหตุผล และด้านเข้าร่วมกิจกรรมที่ทาง โรงเรียนจัดขึ้น มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ มีค่าระหว่าง .86 ถึง .91 โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .221 ถึง .782 และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .935

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความมีเหตุผล รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความมุ่งมั่นในการเรียน และด้านความกระตือรือร้น ตามลำดับ ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ควรส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้
2. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ จึงควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้รับการฝึกอบรม และศึกษาดูงาน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2543). *การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างเสริมคุณลักษณะเก่ง ดี มีสุข ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมวิชาการ. (2546). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3. โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ชิตสุภางค์ ทิพย์เที่ยงแท้. (2556). เปรียบเทียบความใฝ่รู้ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีย์*, 12(2), 12-17.

- ดวงฤทัย รวาระรินทร์. (2556). *การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นิภา วงษ์สุรภินันท์. (2548). *การสร้างแบบวัดคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประไพ ประดิษฐ์สุขถาวร. (2559). *สอนลูกให้มีทักษะชีวิต (Life Skill)*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://taamkru.com/th>. [สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2562].
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). *ความเป็นครู*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- วรรษยา วิเวก. (2551). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาครูของสถานศึกษาในอำเภอสว่างอารมณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วัฒนา พาผล. (2551). *การวิเคราะห์โครงสร้างสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย ดิสสระ. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิชาญ อัครวนสกุล. (2555). การใช้เวลาว่างที่ดีที่สุดสำหรับวัยรุ่น. *วารสารวิชาการ*, 5(11): 14–15.
- วิไลภรณ์ บุญโยทยาน. (2552). *การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกรณีศึกษาแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. (2557). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2557: กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5*. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.
- อารยา สิงห์สวัสดิ์. (2551). *เด็กติดเกมส์ ภัยร้ายโลกไซเบอร์*. [ออนไลน์]. ได้จาก <http://www.thaihealth.or.th/node/4118>. [สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2561].
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.
- Fullan. M. and Hargreaves, A. (1992). *The New Meaning of Educational Change*. 2nd ed. London: Cassell.